

עין משפט
נר מצוה

נַט א מיי פֿון מַהֲלַט דעות הִלֵּה מ וַפִּסִּיג מַהֵל מַשׁוּבָּה הֵלֵךְ יד ופִּסִּיג מַהֵל מוֹלֵךְ הֵלֵךְ ו טוֹשֵׁעַ מוֹיֵם סִי תַכ סַעִי לַטִּן:

תוספות שאנץ

וכי משלי אכלתם הודו וברכו למי שאמר והיה העולם. יש במדרש שלא רצו לכוין בפרגוש עד שאמר להם אברהם פריעו מה שאכלתם ושתייתם והיה אומר להם שהוא עולה למגן גדול כי היו במדבר תמרי טורה גדול להביא שם המאכל והמשהות וכשראו כך כי היה רוצה אברהם שיפריעו הכל או ברכו הקב"ה שלא בפרגוש על מנת שלא יפריעו שום דבר: שכסתה פניה בבית חמיה אצ"פ שהיה בלבו שהיא תמר טעה בכך לומר אחרת היא שהיה תמר צנועה היתה.
(ז) ל"א שכיסתה פניה בבית חמיה לא ראה אותה כל הימים שגדלה בביתו לפי לא הכירה: יצאו כבושין דברים עלומים שנגזרו מלפני שיצאו מוז מלכים ואי אפשר לצאת אלא מיהודה כדכתיב גור אריה יהודה כבושין דברי סתר ל"ה.

^(א) ע"י כהנאס הצי"ח דגס כנשי"ל צ"י הפירושם.

תורה אור השלם

- ↑ וַיִּקְרָא יְהוָה וַיְחַבְּדָהּ לזוֹנָה בִּי כַסְתָּהּ בַּפִּי: בראשית לח טו
- ↑ חֲזוֹן יִשְׁעֶיהָ בֵּן אֲמוּץ אֲשֶׁר הָיָה עַל הַיְּהוּדָה וַיְרַשְׁלֶם בִּימֵי עֶזְרִיהָ יוֹתָם אִתּוֹ וַיְחַקְדְּהוּ מַלְכֵי הַיְּהוּדָה: ישעיהו א א
- ↑ הוא מוצאת וזיא שקלחה אל חמיה קלא לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הקה ותאמר הבר נא למי ותתקמם ותפתילם ותמשה תאלה:
- ↑ למנצח על יונת אלם רחוקם לךוד מכתם באחו אתו פלשתים בגו: תהלים פא ו
- ↑ ושלחו את בנות הפסס וביבאו אל אביהם ויאמרו זאת מקצנא הבר נא היתנת בנך הוא אם לא בראשית לו לב
- ↑ ויבר יהודה ויאמר לדקוק ממני כי על פן לא נתחיה שלקה בני ולא יסף עוד לדעתה:
- ↑ בראשית לח כו עדות בידוסק שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמעי: תהלים פא ו
- ↑ את הבררים תאלה דבר יי אל כל קהלכם בקר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף ויתבנם על שני לחת אבנים ותתנם אלי:
- ↑ וכאבשולם לא היה איש יפה בכל ישראל להלל מיאד מופך רגלו ועד קדקדו לא היה בו מום: ובגדלו את ראשו ויהיה מקץ ימים למיטם

אשר יגלה כי כבר עליו וגלחו ושקל את שער ראשו מאתים שקלים באבן המלך: שמואל ב יד כו-כו 10. ויקרא אבשולם לפני עבדי דוד ואבשולם רכב על הפרד ויבא הפרד מתח שובך האלה הגדולה ויחזק ראשו באלה ויתן בין השמים ובין הארץ והפרד אשר תחזיו עברי: שמואל ב יח ט 11. וירדו המלך ויעל על עלית השער ויבך ובה אמר בלכתו בני אבשולם בני בני אבשולם בני יתן מותי אני תחמיק אבשולם בני בני: והמלך לאט את פניו ויועק המלך קול גדול בני אבשולם אבשולם שמי ויקרא למצבת על שמו ויקרא לה יד אבשולם עד היום הנה: שמואל ב יח יח

י:

נוח לו לאדם שיפיל את עצמו לתוך כבשן האש. כדאמרנפ' הזהב (צ"מ דף נח:) כל היורדין לגיהנם עולין חוץ משלשה ותד מינייהו המלצין פני חבירו כרצים ואומר נמי (שם נט.) נוח לו לאדם שיצטול ספק אשת איש ואל ילצין פני חבירו כרצים מנלן מדוד ונראה האי דלח חשיב ליה (פסחים דף כה.) כדעי ג' עזירות שאין עומדים בפני פקוח נפש עבודת כוכבים וגילוי עריות וספיכות דמים משום דעצירת הלצנת פנים אינה מפורשת כמורה ולא נקט אלא עזירות המפורשות:

יצאת בת קול ואמרה ממני יצאו כבושים. כשלהי מסכת מכות (דף כג:) מסיק דהכי גמירי לה: **דקרב רישא לגבי גופיה**. תימה רבי מאיר דלמר כחלק אבשלום אין לו חלק לעולם הבא א"כ כצירא ליה דקרב רישיה לגבי גופיה ולא כצירא ליה דאייחיה לעלמא דחמי מכל מקום אסקיה משצנה מדורי דגיהנם ואס כן אלאי לא חשיב ליה כדעי אחז ואחזיה דלמר (שם קג.) לא חיינ ולא נידונין וי"ל דלא חשיב אלא מלכים:

דאיירתיה לעלמא דאתי. ואי קשיא הא אמרו כחלק אבשלום (דף קד.) כרל מוזי אבא אבא לא מוזי כרל כדכתיב ואין מידי מניל אין אברהם מניל את ישמעאל ולא יתכן את עשו אצל הני מניל את האב כגון יאשיהו שלא מנו את אמון וי"ל משום דאבשלום נטל את שלו צעולם הזה שנהרג צמיחה משונה ועיילה לו תפלת אצוי דומיא דיהויקים דלמר התם שהיה כבוד על גולגלתו זאת ועוד אחרת ונפרע ממנו לאחר מיתה לא מנו אותו ועוד אבשלום לא עזב עבודת כוכבים א"י מני למימר הא דלמר אבא לא מוזי כרל היינו משום כבוד האב אין מונעין מלמנותו עס רשעים כלא תפלה אצל תפלה מועלת ודוד התפלל על אבשלום: ולעולם

הכר נא למי נא ^א אין נא אלא לשון בקשה אמרה ליה בבקשה ממך הכר פני בוראך ואל תעלים עיניך ממני ^ב וכיכ יהודה ויאמר צדקה ממני היינו ^ג דאמר רב חנינ בר ביזנא א"ר שמעון חסידא * יוסף שקדש ש"ש בסתר זכה והוסיפו לו אות אחת משמו של הקב"ה דכתיב * עדות ביהוסף שמו ^ד יהודה שקדש ש"ש בפרהסיא זכה ונקרא כולו על שמו של הקב"ה כיון שהודה ואמר צדקה ממני יצתה בת קול ואמרה אתה הצלת תמר ושני בניה מן האור חייד שאני מצייל בזכותך ג' מבניך מן האור מאן גינהו חגניה מישאל ועזריה צדקה ממני מנא ידע יצתה בת קול ואמרה ממני יצאו כבושים ולא יסף עוד לדעתה אמר שמואל כבא חמוה דרב שמואל בר אמי משמיה דרב שמואל בר אמי כיון שידעה שוב ^ה לא פסק ממנה כתיב הכא ^ו ולא יסף עוד לדעתה וכתיב התם ^ז קול גדול ולא יסף: אבשולם נתגאה בשערו וכו': ת"ר אבשולם בשערו מרד שנאמר ^ח וכאבשולם לא היה איש יפה וגו' ובגלחו את ראשו (וגו') והיה מקץ ימים לימים אשר יגלה כי כבר עליו וגלחו ושקל את ראשו מאתים שקלים באבן המלך תנא אבן שאנשי טבריא ואנשי ציפורי שוקלים בה לפיכך נתלה בשערו שנאמר ^ט ויקרא אבשולם לפני עבדי דוד ואבשולם רוכב על הפרד ויבא הפרד תחת שובך האלה הגדולה ^י ויאחו ראשו באלה ויותן בין השמים ובין הארץ והפרד אשר תחתיו עבר [שקל ספסירא בעא למיפסקיה] תנא דבי רבי ישמעאל באותה שעה ^{יא} נבקע שאול מתחתיו ^{יב} וירגז המלך ויעל על עליית השער ויבך וכה אמר בלכתו בני בני [אבשולם] מי יתן מותי אני תחתך אבשולם בני בני והמלך לאט את פניו ויועק המלך קול גדול בני אבשולם אבשולם בני בני למה שבעה דאסקיה משבעה מדורי גיהנם ואיךר איכא דאמרי דקריב רישיה לגבי גופיה ואיכא דאמרי דאייתיה לעלמא דאתי ^{יג} ואבשולם לקח ויצב לו בחייו מאי לקח ^{יד} אמר ריש לקיש שלקח מקח רע לעצמו את מצבת אשר בעמק המלך וגו' א"ר חנינא בר פפא בעצה עמוקה של מלכו של עולם

המקנא פרק ראשון סוטה

אלא ויקריא. למד לצריות לקרות שם בשם ה' אל עולם: **כילד לאחר שאכלו ושמו**. משלו היו עומדין לצרכו לאברהם והוא אומר להם וכי משלי אכלתם: **שכסתה פניה צנים חמיה**. ולא ראה אותה כל הימים שגדלה צניתו לפיכך לא הכיר בה ^א: **אמוץ**. אציו של ישעיהו ואמצייה

מלך יהודה אחים הוו ואמצייה מורע דוד היה ואמוץ אחיו נציא היה. אלמא נציאים נפיק מיניה: **היא מיסוואא**. הוי משמע לשון הוצאה צעל כרחס. היא מוצאת משמע לשון מציאה: **סימניה**. חותמו ופמיליס ומטה. שצא סמאל שהוא שר של אדום וריחקן כדי שמשרף ולא ילא דוד ממנה ^א המכה את אדום בגיא מלחם: **יונס אלם רחוקים**. על עסקי הרחקה שנעשו סימניה רחוקים: **לדוד מכסס**. לאותה ^ב שהיתה ראויה ועומדת ללאת ממנה דוד: **שהוא מך**. עניו: **וסס**. תמים כדרכיו: **מכסו סמה**. מקום מילה שהוא ראוי למכה היה תם ושם שלא הוצרך לחסרו: **ד"א כשם שצקטוטו**. קודם שמלך: **כך כגדולתו**. לאחר שמלך. ולשון מכחם שהיתה תמה מכמו מתחלתו ועד סופו לא נחסר ענוותנותו ולא נשתנית: **והיא שלחה וגו' לאיש אשר אלה לו**. ולא שלחה לו לאחר ממך אני הרה והכי סימנין שלך: **וסימא ליה מימרה**. לשליח אמור לו שממנו אני הרה ואלו סימניו: **ואל ילצין כו'**. אף זו נוח היה לה לישרף ואל תלצין פניו לפיכך שלחה לו אס יודה ויגלה הוא עצמו את הדבר יגלה ואס לאו תשרף ולא תגלה היא את הדבר: **כדכר כישר אל אציו**. דבר שנצטער צו וצחקר כשרוהו: **מנא אחרים כלא עליה: ויאמר**. בת קול אמרה: **כבושים**. דכרים עלומים שנגזרו מלפני שילאו מוז מלכים ואי אפשר ללאת אלא מיהודה כדכתיב

(כראשית מט) גור אריה יהודה. כבושים דכרי סתר וגזרת המלך כמו כדעי ככשי דקודשא כריך הוא למא לך צברכות (דף י.) גבי חזוקיה: **כיון שידעה**. שידע בה שהיא דקתק ולשם שמים נתכוונה: **מקץ ימים לימים**. משנה לשנה שזיר עולם היה ומגלח * אחת ליי"צ חודש: **דקריב רישיה לגבי גופיה**. שהיה ראשו מושלך רחוק מגופו וקירצו: **שלקח מקח רע לעצמו**. והכי קאלמר קרל ואבשלום לקח לו את ^א המלכה הזאת כחיוו ויאל לו את מלכת אשר צעמק המלך: **עלה עמוקה**. של הקצ"ה שהוא מלך עולם שגזר על דוד כן כמעשה בת שבע: ^ב **הנני מקים**

את אבשולם בשערו וכו': ת"ר אבשולם מרד שנאמר ^ג וכאבשולם לא היה איש יפה וגו' ובגלחו את ראשו (וגו') והיה מקץ ימים לימים אשר יגלה כי כבר עליו וגלחו ושקל את שער ראשו מאתים שקלים באבן המלך תנא אבן שאנשי טבריא ואנשי ציפורי שוקלים בה לפיכך נתלה בשערו שנאמר ^ד ויקרא אבשולם לפני עבדי דוד ואבשולם רוכב על הפרד ויבא הפרד תחת שובך האלה הגדולה ^ה ויאחו ראשו באלה ויותן בין השמים ובין הארץ והפרד אשר תחתיו עבר [שקל ספסירא בעא למיפסקיה] תנא דבי רבי ישמעאל באותה שעה ^ו נבקע שאול מתחתיו ^ז וירגז המלך ויעל על עליית השער ויבך וכה אמר בלכתו בני בני [אבשולם] מי יתן מותי אני תחתך אבשולם בני בני והמלך לאט את פניו ויועק המלך קול גדול בני אבשולם אבשולם בני בני למה שבעה מדורי גיהנם ואיךר איכא דאמרי דקריב רישיה לגבי גופיה ואיכא דאמרי דאייתיה לעלמא דאתי ^ח ואבשולם לקח ויצב לו בחייו מאי לקח ^ט אמר ריש לקיש שלקח מקח רע לעצמו את מצבת אשר בעמק המלך וגו' א"ר חנינא בר פפא בעצה עמוקה של מלכו של עולם דכתיב

כלקמן (שם, ע"ש בע"מ.) זכה ונקרא כולו. שן סן ארבעה אמות כלול בשמו של יהודה (שם), פסק. קול שמינה אינו פוסק (סנהדרין יז.)

ואבשולם לקח ויצב לו בחייו את מצבת אשר בעמק המלך כי אמר אין לו בן בעבור הוכיז פסק. קול שמינה אינו פוסק (סנהדרין יז.)

מסורת הש"ס

(א) מגילה יג. (ב) צ"מ נט. כמובות סו: כדכות מגג: (ג) נכריות ט. כסנהדרין מג: פט: (ד) [לקמן לו:]: (ה) [סנהדרין פ:]: (ו) [סנהדרין קט:]: (ז) המכה וכו' מלח לימא כס"א, (ח) [צ"צ דף, ט] [שיך לעמוד הבא],

הגהות הב"ה

(א) גמ' דאמר ר' לוי: (ב) שם כך כגדולתו (ג) הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו ללמוד ע"צ: (ד) שם הגדולה יהודה שקדש ש"ש. כ"צ ע"ל פ' אלו נאמרין דף לו ע"צ: (ה) שם הגדולה וריחקן ראשו כאלה ויותן: (ו) שם כלאותה שעה ראה גיהנם נבקע מתחתיו: (ז) שם ממניא וימוני בני נחש: (ח) [רש"י ד"ה] שכתתה וכו' לא הכיר בה ל"א שכסתה פניה בבית חמיה וה"ק אצ"פ שהיה בלבו שהיא תמר טועה היה בכך לומר אחרת היא שהיה תמר צנועה היא הס"ד: (ט) ד"ה למד רש"י: (י) ד"ה שלקח האמת כחיו:

גליון הש"ס

גמ' כהכר בשרוהו. כעין זה לקמן דף יג ע"צ: שם יוסף שקדש ש"ש. לקמן דף יז ע"צ: רש"י ד"ה מקץ ימים בו אחת ליי"ב חודש. מיר דף ד ע"א:

מוסף רש"י

שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקב"ה. על ידי אותו אשל נקרא שמו של הקצ"ה אלוה לכל העולם (בראשית כא גז.) שכסתה פניה בבית חמיה. לפיכך לא הכירה עכשיו, שקף צניתו לא ראה פניה שהיא מכירה (מגילה י.) כשהיתה צנית ממה היתה נטעה לפיכך לא אמר (בראשית לח טו.) אמוץ ואמצייה. אמוץ אציו של ישעיה ואמצייה מלך יהודה (שם.) מנלן מתמר. אצ"פ שחיו מוציאין אותה לשריפה לא אמרה להם ליהודה נעלתים אלא שלחה לו למי שלחה לו אנכי הרה, ואס יודה הוא מעלמו יודה (בי"ט טו.) אע"פ שצאת לישרף לא גילתה הדבר אלא אס כן יגלה הוא ואס לא יגלה כדעידא לא אמרה אלו הסימנים של יהודה הם ולו אפי הרה, אלא לאיש אשר יגלה לו אנכי הרה, אס יודה יוצאין פניו (ברכות מג.) ויוסף שקדש ש"ש בסתר. שמתידע עס העוה והעמיד על עצמו וכעס את יצרו [לקמן לו:]. יהודה שקדש ש"ש בפרהסיא. על הים קול גדול ולא יסף. לא

בראשית לח כו עדות בידוסק שמו בצאתו על ארץ מצרים שפת לא ידעתי אשמעי: תהלים פא ו את הבררים תאלה דבר יי אל כל קהלכם בקר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף ויתבנם על שני לחת אבנים ותתנם אלי: רברים יח אשר יגלה כי כבר עליו וגלחו ושקל את שער ראשו מאתים שקלים באבן המלך: שמואל ב יד כו-כו 10. ויקרא אבשולם לפני עבדי דוד ואבשולם רכב על הפרד ויבא הפרד מתח שובך האלה הגדולה ויחזק ראשו באלה ויתן בין השמים ובין הארץ והפרד אשר תחזיו עברי: שמואל ב יח ט 11. וירדו המלך ויעל על עלית השער ויבך ובה אמר בלכתו בני אבשולם בני בני אבשולם בני יתן מותי אני תחמיק אבשולם בני בני: והמלך לאט את פניו ויועק המלך קול גדול בני אבשולם אבשולם שמי ויקרא למצבת על שמו ויקרא לה יד אבשולם עד היום הנה: שמואל ב יח יח